

TÍÐINDI

VITORKA RIGGAR AV

– Tað er syrgiligt at sleppa eini ætlan, sum vit hava arbeitt við í tvey ár. Men vit renna okkum bara í forðingar í Føroyum, og royna nú í staðin okkara verkætlan í Danmark, sigur Magni Laksáfoss, ein av stigtakarunum til VITorku, sum vil bjóða vindorku til upphiting

Jón Brian Hvidtfeldt

– Ja, vit vaska talvuna reina.

Magni Laksáfoss ljóðar sannførdur og sorgblíður í senn, tá hann bókstaviliga førir svampin eftir whiteboardinum á skrivstovuni hjá VITorku í J. C. Svabosgøtu 8 í Havn.

Talvan hevur síðstu løtuna verið brúkt til at tekna upp søguna og gongdina hjá hesum litla, alternativa orkuveitara, ið hevur sett sær so ambitiøs mál, at til ber at tosa um eina kollvelting av øllum tí føroyska orkumarknaðinum.

Málið hjá VITorku hevur í stuttum verið at fáa føroyingar at hita síni hús við vindorku, heldur enn olju. Hevur verið, tí nú er málið slept, sambært Magna Laksáfoss.

– Vit hava arbeitt við hesi verkætlanini í tvey ár. Men vit renna okkum ímóti allastaðni, og forðingarnar tykjast ongan enda at fáa, sigur Magni Laksáfoss uppgevandi.

– Eg havi onga grundaða vón um, at her hendir nakað skilagott á økinum. Hvussu leingi skulu vit tosa og leggja til rættis, áðrenn tíðin er komin til at fara ígongd, spyr Magni Laksáfoss retoriskt.

Gjøgnum sína fakligu bakgrund sum búskaparfrøðingur hevur Magni Laksáfoss í árávís tosað um oljuna sum eina hóttan móti føroyska búskapinum. Føroyska samfelagið innflytir olju fyri 1,2 til 1,3 milliardir krónur um árið, og hækkandi oljuprísir

á heimsmarknaðinum vilja bara gera somu litrar enn dýrari. Magni Laksáfoss metir seg hava granskað somikið í altjóða oljuprís, at hann við vissu kann siga, at oljan fer at vera munandi dýrari at keypa. Tí er eftir hansara tykki alneyðugt at føroyska samfelagið ger seg so leyst av oljuni sum yvirhvørur tilber.

– Her er vindorkan eftir mínum tykki besta boðið, sigur Magni Laksáfoss, sum hevur eina ítøkiliga ætlan um at seta vindmyllur upp, sum skulu framleiða streym til upphiting.

Saman við sær hevur hann Thormann Kruse, ið er útbúgvinn veikstreym-verkfrøðingur, og Torkil Zachariassen, civilverkfrøðingur innan maskintøkni.

Lagnunar speisemi vildi tað soleiðis, at verkætlanin hjá VITorku fekk mønstingin, tá málið kom á borðið á gamla arbeidsplassinum hjá Magna Laksáfoss úti í Figgjarmálaráðnum á Argjum.

– Figgjarmálaráðið setir høvuðsfokus á prís, og at allar uppgávur skulu bjóðast út í friari kapping. Og áðrenn orkuveitingin kann bjóðast út, skulu sonevndar ESCO-kannningar gerast av øllum bygningum. Tá misti eg mótið, sigur Magni Laksáfoss og slær uppgevandi út við ørmunum.

Hóast fyrrverandi landsstýrismaðurin í figgjarmálum sigur seg skilja sjónarmiðið við at bjóða uppgávur út, so hevur hann ilt við at skilja argumentatiónina fyri at

gera nýggjar kanningar av øllum almennum bygningum fyrst.

– Vit vita longu í dag, niður í smálutir, hvussu nógv olja verður brúkt til at hita stóru, almennu bygningarnar, argumenterar Magni Laksáfoss.

Stóru, almennu bygningarnir hava ein avgerandi leiklut í verkætlanini hjá VITorku. Bara Landssjúkrahúsið brúkar eina millión litrar av olju um árið, ið er tað sama sum eini 300-350 sethús.

– Tí gevur tað meining at byrja har, men vit mugu hava aðrar almennar bygningar har í nærumhvørvinum við beinanvegin. Neyðugt er at fáa fleiri stórar brúkarar við beinanvegin, sigur Magni Laksáfoss.

Tilgongdin

Tað eru júst tvey ár síðani at VITorka bjóðaði sær til at hita eina røða av almennum bygningum við vindorku, sum felagið skuldi útvega sær frá vindmyllum á Glyvursnesi og føra oman í Havnina við egnum neti. Longu í upprunaliga tilboðnum, dagfest 2. apríl 2013, lá ein trygd um, at prísurin ongantið skuldi fara upp um dagsins oljuprís. Í fyrsta tilboðnum vóru nevnd Landssjúkrahúsið, Læraraskúlin, Venjingarskúlin, Havstovan, Vinnuháskúlin, Heilsufrøðiliga Starvsstovan, Fróðskaparsetrið og fleiri aðrir almennir bygningar í nærumhvørvinum.

Fyri fyrirtekuna hevði tað týðning at fáa fleiri stórar

– Eg havi onga grundaða vón um, at her hendir nakað skilagott á økinum, sigur Magni Laksáfoss, sum í staðin vil royna eydnuna við VITorku í Danmark

brúkarar við beinanvegin, tí annars vildi iløgan í vindmyllur ikki loysa seg.

Á sumri í 2012 fær VITorka fyrstu metingina frá Jarðfeingi, sum staðfestir at yvirskipaða er ætlanin sameinilig við tilmælini í heildarætlanini hjá Vinnumálaráðnum, ið mælir til at elektrifisera upphiting á landi. Men Jarðfeingi vísir samstundis á stórar avbjóðingar, sum felagið stendur frammanfyri. Bæði viðvíkjandi loyvum til vindmyllur, tøkniligar avbjóðingar, figging til verkætlanina, umframt at útvega kundar. Hetta seinasta, kundarnir, skuldi vísa seg at gerast eitt kardinalpunkt í víðari tilgongdini.

Fyri nýggju og ambitiøsu fyrirtøkuna var neyðugt at fáa ein stóran kunda, ið kundi geva verkætlanini neyðuga grundarlagið at standa á. Upplagdi, stóri kundin vóru almennu bygningarnir við og kring Landssjúkrahúsið.

Karsten Hansen, landsstýrismaður í heilsumálum, vísir ætlanini áhuga og biður Landsverk, sum umsitur allar bygningar hjá tí almenna, um

eina meting av tilboðnum frá VITorku. Metingina fær landsstýrismaðurin í apríl 2013, eitt ár eftir at VITorka fyrstu ferð bjóðar seg fram.

Eisini Landsverk vísir á stórar óvissur. Einku fyrrireikingararbeiði er gjørt fyri at útvega loyvi og lendi á Glyvursnesi, og talið á vindmyllum sveiggjar úr 15 til 50, alt eftir hvør stødd á myllum verður vald. Eitt nýtt distribútiónsnet krevur stórar útbyggingar og nógv graviarbeiði fram við vegnum í høvuðsstaðnum. Ein røð av loyvum skulu útvegast frá ymsum myndugleikum, sum á einhvønn hátt hava eitt orð at skula siga. Samanumtikið ber verkætlanin brá av, at hon er á byrjanarstöði, metir Landsverk, sum við ávísu fyrivarni eisini gevur verkætlanini rósandi orð við á vegnum:

– Landsverk mælir til at gera eitt "letter of intent" við VITorku um, at almennir landsbygningar, har tað verður mett hóskandi, verða knýttir at vindorkuskipanini hjá teimum, soleiðis eisini Landssjúkrahúsið.

Fyrivarni hjá Landsverki

eru, at landið ikki skal gera stórvegis iløgur fyri at binda bygningarnar í skipanina, og eisini skal landið fáa ein fastan prís í 10 til 20 ár.

Tá frágreiðingin hjá Landsverki kemur á borðið, liggja longu tvær aðrar frágreiðingar og metingar á borðinum.

Jarðfeingi er komið við síni endaligu meting av umsóknini hjá VITorku. Og Vinnumálaráðið hevur gjørt sína niðurstøðu.

Í frágreiðing til Vinnumálaráðið, dagfest 3. desember 2012, mælir Jarðfeingi mælir frá at landið ger langtíðarsáttmála við felagið VITorka um upphiting av almennum bygningum. Niðurstøðan hjá Jarðfeingi er, at hvørki tøkniliga ella búskaparlaga er loysnin hjá VITorku tann besta fyri elframleiðsluna.

Dagin eftir, 4. desember 2012, mælir Vinnumálaráðið frá at taka av tilboðnum frá VITorku.

– Harumframt kann ein avtala um einkarveiting í 20 ár, sum ikki hevur verið í almennum útboði, ikki metast at vera í tráð við innkeyps-